

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Szepesi és Társai Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Szepesi István ügyvéd által képviselt felperesnek a ... jogtanácsos által képviselt Országos Rádió- és Televízió Testület [1088 Budapest, Reviczky u. 5., Hiv. sz.: ...] alperes ellen műsorszolgáltatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. évi október hó 28. napján kelt 17.K.31.762/2009/4. számú ítélete ellen az alperes által 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000 (azaz negyvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 16.500 (azaz tizenhatezer-öttszáz) forint kereseti és 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. október 12-én 20:16 perces kezdettel sugározta „...” című filmet, amelyet II. kategóriába sorolt és ennek megfelelően tette közzé 36 alkalommal annak előzeteseit is.

Az alperes a 2009. március 04. napján kelt ... számú határozatában megállapította, hogy a felperes e műsorszolgáltatásával megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 5/B. §-ának (3) bekezdésében, 5/C. §-ának (2) bekezdésében és az Rttv. 5/A. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat, ezért az Rttv. 112.§-ának (1) bekezdés c) pontja, valamint a Műsorszolgáltatási Szerződés (a továbbiakban: MSZ) 11.1, 11.1.5., 11.2. és 11.2.1. pontja alapján mindösszesen 50 perc időtartamra felfüggesztette műsorszolgáltatási jogosultságának gyakorlását. Indokolása szerint a felperes a filmet tévesen sorolta II. kategóriába, és ehhez képest nem megfelelő időpontban tűzte műsorára, illetőleg sugározta a film előzeteseit. A film egyes jeleneteinek kiemelésével rögzítette, hogy mely részek voltak azok, amelyeket alkalmasnak talált a kiskorúak fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására azáltal, hogy ezek meghatározó eleme volt az erőszakkal megoldott konfliktus. Megállapította, hogy a történet, a jelenetek tartalma, megvalósítása, valamint a főhős karaktere, a trágár kifejezések használata a III. kategóriába való sorolást alapozza meg, mert a 16-18 éves korosztály többnyire már képes kezelni az akció dús látványelemekkel teli erőszakosan megoldott konfliktusokról szóló filmet. Részletesen kifejtette, hogy mely tényezőkre alapozta a besorolási kategória megváltoztatását. Rögzítette, hogy milyen időpontokban tette közzé a felperes a filmelőzeteseket. A szankcionálással összefüggésben megjelölte, hogy a klasszifikáció megsértése miatt az elmúlt két évben és jelen döntés meghozataláig mely határozataival marasztalta a felperest. Súlyosító körülményként értékelte azt, hogy a felperes rendszeresen követi el a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések megsértését, és figyelembe vette a nem megfelelő időben közzétett filmelőzetesek nagy számát is.

A felperes keresetében a jogsértés hiányára hivatkozással az alperesi határozat megváltoztatását és a szankció mellőzését kérte, másodlagos kérelme a szankció mérséklésére irányult. Harmadlagosan az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és a Testület új eljárásra kötelezését kérte. Álláspontja szerint a film nem volt alkalmas a 12 éven aluli kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, így az alperesnek a III. kategóriába való besorolása megalapozatlan, ezért a Testület döntése jogsértő. Állította, hogy a film nem tartalmazott 16 éven felüli korcsoporti besorolást megalapozó elemeket, mivel a főhős alapvetően került az erőszakos konfliktusokat és motivációja is elkülönült a negatív szereplőktől. Az akció-jelenetek ábrázolása visszafogott volt, a feszültséget a humor oldotta. Részletesen kifejtette, hogy a határozatban példálózó jelleggel kiemelt jelenetek mely elemek és tényezők figyelembevételével nem haladták meg az alperes 1494/2002. (X.17.) számú állásfoglalásában a II. kategóriára vonatkozóan meghatározott és közzétett szempontokat. Sérelmezte, hogy a szankcionálás tekintetében az alperes nem adott számot a mérlegelés szempontjairól, nem jelölte meg, hogy mi alapján választotta ki a jogkövetkezményt az Rttv. 112.§-ának (1) bekezdése szerinti szankciók közül, illetőleg milyen

szempontok figyelembevétele mellett határozta meg annak mértékét (50 perc felfüggesztés), ami rendkívül súlyos és túlzott joghátránynak minősül. Utalt arra, hogy az alperesi döntésben megjelölt marasztaló határozatok túlnyomó része nem jogerős, mivel azokkal szemben bírósági felülvizsgálatra irányuló keresetleveleket terjesztett elő.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartása mellett a felperesi kereset elutasítását kérte azzal, hogy a film alkalmas volt arra, hogy a kiskorú nézők fejlődését károsan befolyásolja. Hivatkozott arra, hogy a szankcionálás körében nem terheli az Rttv. 112.§-ának (1) bekezdése szerinti sorrendtartási kötelezettség. A jogsértések ismétlődése miatt és az elérni kívánt törvényi célt szem előtt tartva határozott a felfüggesztés alkalmazásáról és mértékéről.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperesi határozatot megváltoztatta és megállapította, hogy a felperes nem követte el a terhére rótt jogsértést, ezért a kiszabott szankció alkalmazását mellőzte. Indokolása szerint sem a film története, sem annak jelenetei, sem a főhős karaktere, sem az ábrázolás módja vagy a film üzenete nem alapozta meg a III. kategóriába sorolást. Kiemelte, hogy figyelemmel kell lenni arra, hogy napjaink nézői - beleértve az ifjúságot is - sokkal erőteljesebb hatásokhoz vannak szokva, inger- és érzékenységi küszöbük jelentősen magasabb, mert az elmúlt évtizedekben sokat fejlődött a filmkészítési technika, emiatt a XXI. század filmalkotásai már sokkal élethűbbek és érzékletesebb ábrázolásúak, ezért mélyebb átélést tesznek lehetővé. A perbeli film látványosra gyártott kalandfilm, amely kategóriában szokásos a történet menetébe illeszkedő erőszak. Az akciójelenetek tömörítése meglepheti a nézőt, ez azonban nem az erőszak-ábrázolás durvaságának, hanem a látványelemekkel művészi tűzdelt, jól komponált megjelenítésnek a következménye, ami nem okoz erős feszültséget. Az akció jelenetek dramaturgiai szempontból indokoltak, ábrázolásuk nem naturális és nem elnyújtott. Az alperes által kifogásolt durva beszéd sem alapozza meg a magasabb kategóriába sorolást, mert azok nem ismétlődőek, nem hangsúlyosak és nem a kiskorúak által esetleges példaképnek tekintett főhős szájából hangzanak el. Utalt arra, hogy az alperes helyesen állapította meg, miszerint a film főhőse nem egyértelműen pozitív karakter, azonban a film nem hagy kétséget afelől, hogy lelke mélyén ellenzi az erőszakot. Személyisége pozitív értéket képvisel, ami ellensúlyozza az általa hordozott káros üzenetet (erőszakkal is lehet érvényt szerezni az igazunknak). Mindezek értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a 16 éven aluliak - a 12 éven aluliak szülői kontroll alatt - megnézhetik a filmet anélkül, hogy az káros hatással lenne fejlődésükre.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, és a felperesi kereset elutasítását kérte. A határozatában foglaltakat fenntartva utalt arra, hogy a perbeli akció filmben több súlyos erőszak típus (életveszélyes fenyegetés, emberölés, túszejtés) direkt módon került bemutatásra, és emberek fizikai fenyegetettsége, a tűzharc halmozottan fordult elő. Az akció jelenetek és az erőszakos témák olykor elnyújtottan, túlzott részletességgel kerültek ábrázolásra. Az erőszakos cselekedetek hatásait a képi elemek (közei felvételek, gyors vágások) és az akusztikus eszközök (aláfestő zene, fegyverropogás, robbanások,

nyögések hangja) nagymértékben fokozták. A negatív és pozitív karakterek erkölcsi szempontból nehezen voltak elkülöníthetők egymástól, figyelembe véve azt, hogy a gyengék védelmezőjeként fellépő főszereplő és társai ugyanúgy erőszakot alkalmazva próbálták elérni céljukat, mint a negatív karakterek; és a motivációjuk (anyagi haszonszerzés) is hasonló volt. A durva beszéd (trágár szavak használata) a filmben meghaladta a II. kategóriában megengedett mértéket. A filmben a humor mögé rejtett erőszak pozitív és elfogadható színben tűnhetett fel a kiskorú néző számára, ugyanis az agresszív cselekedetek által keltett feszültséget a képi és verbális poénok oldották fel. A humor bagatelizálhatta a látottak súlyát, és megakadályozhatta a kiskorúakat abban, hogy az erkölcsileg kifogásolható tetteket társadalmilag elfogadott morális kontextusban értelmezzék. Valamennyi műsorszám kategorizálásánál figyelembe kell venni azt, hogy a megfelelő és aggálytalan befogadás biztosítottan megvalósul-e a védett korcsoportba tartozó kiskorúak esetében. Ezért nem fogadható el az elsőfokú bíróság arra alapított érvelése, hogy az ifjúság a filmkészítési technika fejlődése miatt erőteljesebb hatáshoz van szokva, és ezért inger- és érzékenységi küszöbe jelentősen megnövekedett, hiszen ez személyiség-fejlődésük sérülékenységét növeli és egyúttal indokolja fokozott védelmüket. Ezért a műsorszolgáltatónak a filmek minősítésénél megszorítóan és nem megengedően kell eljárniuk, mint ahogy arra a Legfelsőbb Bíróság több ítéletében is rámutatott.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokai alapján történő helybenhagyását kérte.

Az alperes fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340.§-ának (5) és (6) bekezdése alapján tárgyaláson kívül, és a Pp. 253.§-ának (3) bekezdésében írtaknak megfelelően vizsgálta az elsőfokú bíróság ítéletét és azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen rögzítette, azonban nem értett egyet ítéleti okfejtésével és abból levont következtetéseivel.

Döntésében az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy az ifjúság inger- és érzékenység küszöbe jelentősen megnövekedett. Ezt alapulvéve jutott arra a következtetésre, hogy a film erőszakábrázolása, a főhős személyisége, valamint az egyéb elemek (akusztika, látvány, durva beszéd) összehatását tekintve megfelel a II. kategória ismérveinek. Nem vitatottan a technikai fejlődés rohamos felgyorsulásával a jelenkori filmalkotások „sokkal élethűbb és érzékletesebb ábrázolásúak és így mélyebb átélést tesznek lehetővé”. Épp emiatt rendkívül fontos a műsorszámok korhatár szerinti megfelelő minősítése és közzététele, mert még intenzívebben és érzékletesebben nyilvánul meg a kiskorúak személyiségfejlődését befolyásoló tényezők hatása. A védendő korosztályok életkori sajátosságainak, befogadóképességének szem előtt tartása még inkább azt teszi szükségessé, hogy a műsorszámok besorolásánál a műsorszolgáltató még szigorúbban vegye figyelembe az egyes kategóriáknál irányadó szempontokat. Ebből következően a

Legfelsőbb Bíróság iránymutató döntéseivel megerősítetten a Testületnek megszorítóan és nem megengedően kell eljárnia.

A jogalkotó az Rttv. kiskorúak védelméről szóló rendelkezéseiben, míg az alperes a már hivatkozott 1494/2002. (X.17.) számú állásfoglalás megalkotása során arra törekedett, hogy lehetőleg minden olyan - a különböző médiumok felől érkező - negatív hatástól megvédje a kiskorúakat, amely alkalmas arra, hogy testi, szellemi vagy erkölcsi fejlődésüket károsan befolyásolja; e három elem érvényesülését mindig együttesen, egységében kell vizsgálni.

A műsorszámok kategorizálása összességében a gyermekek és a fiatalkorúak védelmére okot adó jelenetek számától, azok minőségétől, színvonalától, szövegezésétől, képi megjelenítésétől, magyarázattal vagy magyarázat nélkül történő megértésüktől valamint a kiskorúak személyiségfejlődését és értékrendjének kialakulását befolyásoló hatások értékelésétől függ.

A fentebb megjelölteknek megfelelően elemezte az alperes a filmet, a határozatában és fellebbezésében kiemelt elemek - amelyek a magasabb korhatári kategóriába való besorolást megalapozzák - a másodfokú bíróság álláspontja szerint egyértelműen fellelhetőek voltak. Az akusztikus hatásokkal felerősített látványelemeket felsorakoztató akció jelenetekben a külső agresszióra - a brutalitást sem nélkülöző -erőszakkal reagáló főhős által választott megoldási módozat (anyagi haszonszerzésből egyedi önbíráskodásban megjelenő igazságosztás) káros üzenetként értékelhető. Mindezek az elemek együttesen alkalmasak arra, hogy azt sugallják, miszerint az erőszakra erőszakkal való reagálás elfogadható, bizonyos esetekben megengedett és nem elítélendő. A főhősnél a pozitív morális értéket képviselő karakterjegyek, valamint a filmben a jó és rossz közötti elhatárolódás egyértelműen nem volt fellelhető, mert ezt gátolta a humorral átszőtt elemek használata. A viccesnek szánt párbeszédekben öncélúan elhelyezett trágár kifejezések használata sem megengedhető, még akkor sem, ha csak néhány szó hangzik el és az sem a főhős szájából. A főhős által végrehajtott cselekedetek helyes, vagy legalábbis jelzésértékű minősítése nem kapott hangsúlyt a filmben. A főhős motivációja öntörvényűsége, nem pedig törvénytiszteletre utal, így sem az elsőfokú bíróság által megfogalmazott morális üzenet, sem a helyes és követendő értékrend nem nyilvánvaló. A film egészében az elsőfokú bíróság által kifejtettek szerint feltételezett erkölcsi tanulság sem tudja ellenpontoszni a kiemelt részekben sűrítve megjelent negatív cselekvések és magatartások káros hatását. A főhős teljesen hétköznapiaként feltüntetett karaktere negatív magatartásminták bemutatásával és sokszor erőszakosan megnyilvánuló viselkedési formák közvetítésével alkalmas volt arra, hogy a védendő korosztályba tartozó nézőkben agresszivitást keltsen. Ezen elemek összhatása miatt a film a II. kategóriára megfogalmazott szempontrendszer elvárásainak - az elsőfokú bíróság ítéletében megállapítottakkal szemben - nem felelt meg, azon túlmutató volt.

A műsorszám (film) megtekintése alapján a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy minden alapot nélkülöz a felperesnek a jogsértés hiányára alapított

védekezése. A III. kategóriába kell ugyanis sorolni azt a műsorszámot, amely alkalmas a tizenhat éven aluliak fizikai, erkölcsi és szellemi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására. A Rttv. 5/B.§-ának (3) bekezdésében példálódzó jelleggel felsoroltak nem korlátozzák (szűkítik) a besorolás szempontjait, csak iránymutatásul szolgálnak.

Valamely műsorszám III. kategóriába sorolása a tizenhat év alatti gyermekek és kiskorúak mindegyikének védelmét szolgálja. A megnövekedett ingerküszöb nem a besoroláskori megengedést, hanem éppen ellenkezőleg, a szigorúbb követelményeknek való megfelelés kötelezettségét rója a műsorszolgáltatóra a jövő generációinak védelme érdekében.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok és a vitatott műsorszám megtekintetése alapján az alperessel egyezően azt állapította meg, hogy a műsorszolgáltató a Testület által terhére rótt jogsértéseket elkövette, a film besorolása és sugárzási időpontja - a filmelőzetesek közzétételére is kiterjedően - nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek, ezért a felperes felelőssége fennáll az Rttv. kiskorúakra vonatkozó előírásainak a megsértése miatt.

A szankció alkalmazásával kapcsolatban kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a felperes műsorszolgáltatására vonatkozóan az Rttv. 112.§-ának (1) bekezdésében foglaltakon túl a felek között létrejött MSZ-ben foglaltak is irányadóak, amelyeket döntésében helytállóan idézett a Testület. Az alperes a jogsértés megállapítására vonatkozó álláspontját részletesen kifejtette, a kritikus részeket az időpont megjelölésével kiemelte, mindezzel megindokolta az Rttv. 112.§-ának (1) bekezdés c) pontja szerinti szankciót, összhangban a MSZ hivatkozott előírásaival. A jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, valamint a korábban alkalmazott szankciónak a felperesi műsorszolgáltatásra gyakorolt hatástalanságára tekintettel a műsorszolgáltatási jogosultság felfüggesztésének 50 perces időtartama nem tekinthető eltúlzottnak. A felperes nem vitatta, hogy a kiskorúak védelmét szolgáló törvényi rendelkezések megsértése miatt a Testület már többszörösen marasztalta. Nem hivatkozott arra sem, hogy a felek közötti MSZ a vizsgált időszakban, a döntés meghozatalának időpontjában az alperes által megjelöltektől eltérő rendelkezést tartalmazott volna. A MSZ 11.2.1. pontja szerint az ORTT 30 napig terjedő időre felfüggesztheti a felperes műsorszolgáltatási jogosultságát, ha az az ORTT felhívása ellenére sem hagy fel az ORTT által korábban kifogásolt magatartásával. A felperes a kiskorúak védelmére vonatkozó Rttv. rendelkezéseket már számos esetben megsértette, emiatt elmarasztalására is többször sor került. Az ismételt jogsértés megállapíthatóságához a törvényi tényállás azonossága nem szükséges, azonban e körülmény súlyosító ereje nagyobb abban az esetben, ha különös (műsorszolgáltató ugyanolyan vagy hasonló jogsértést követ el ismételten) vagy többszörös (ismételt jogsértést követően bármely jogsértés újabb elkövetése) ismétlésről van szó. Ennél is fokozottabb az ismételt jogsértés nyomatéka, ha a műsorszolgáltató sorozatosan jogsértő magatartást tanúsít. A jogsértés ismételtségének megállapítása során nemcsak a közigazgatási bíróság által már jogerősen felülvizsgált döntéseket lehet figyelembe venni, értékelhetőek a jogerős hatósági döntések - az esetlegesen folyamatban lévő bírósági eljárástól függetlenül

- is. Ezért a felperes alaptalanul hivatkozott a joghátrány törvénybe ütköző kiválasztására, valamint annak eltúlzott voltára. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a jogsértéssel kapcsolatos körülményeket az alperes helyesen vette számba és azokat súlyuknak, nyomatékuknak megfelelően értékelte. Így a jogsérelem jellegére, súlyára, valamint a besorolási szabályok megsértésének sorozatos és ismétlődő jellegére is tekintettel a Testület jogszerűen alkalmazta az Rttv.112.§-ának (1) bekezdés c) pontja szerint szankciót, amelynek mértéke az Rttv. által megvalósítandó célokkal arányban áll és a további jogsértéstől való visszatartás eléréséhez szükséges.

Mindezek folytán a másodfokú bíróság a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a pernyertes alperes első- és másodfokú költségének a megfizetésére, továbbá a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése szerint a kereseti és fellebbezési illeték viselésére.

Budapest, 2010. évi május hó 5. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. tanácselnök, **dr. Bacsa Andrea** sk. előadó bíró,
dr. Vitál-Eigner Beáta sk. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő